

Základní škola Jakuba Jana Ryby
Rožmitál pod Třemšínem

Minimální preventivní program
rizikového chování

Vypracovala:

Mgr. Alena Hofmanová – metodik prevence sociálně patologických jevů

1. Úvod

Rizikovým chováním (dříve sociálně patologickými jevy) rozumíme především

- drogovou závislost, alkoholismus a kouření
- kriminalitu a delikvenci
- virtuální drogy (počítače, televizi a video)
- patologické hráčství (gambling)
- záškoláctví
- šikanování, vandalismus a jiné formy násilného chování
- xenofobii, rasismus, intoleranci a antisemitismus

2. Charakteristika školy

Základní škola Jakuba Jana Ryby je jedinou základní školou v Rožmitále pod Třemšínem. Výuka se realizuje podle ŠVP Klíč do života. Škola má první a druhý stupeň, školní družinu a školní klub.

Na prvním stupni je 10 tříd, na druhém stupni 8 tříd.

3. Garant programu a spolupracovníci

Garantem Minimálního preventivního programu je školní metodik prevence Alena Hofmanová. Na realizaci programu se podílejí všichni vyučující. Cíle prevence se realizují i prostřednictvím zájmových kroužků, při činnosti oddílů Junáka a TJ Spartak, při akcích Kulturního klubu, Centra celoživotního vzdělávání s knihovnou a také Městského úřadu. Zvláštní akce realizují např. PPP, některá občanská sdružení a neziskové organizace apod.

Spolupráce na programu je plánována při osobních či telefonických jednáních, a to při sestavování programu nebo před uskutečňováním jednotlivých akcí.

4. Propagace

Vypracovaný MPP je součástí ŠVP. Rodičům je jeho obsah zprostředkován na třídních schůzkách. V elektronické podobě se nachází na stránkách školy. V učebně výchovy k občanství a výchovy ke zdraví jsou umístěny nástěnky. Kromě jiného jsou na nich vyvěšena telefonní čísla linky důvěry. Vedle nástěnky žákovského parlamentu na 1. patře II. stupně a také v budově I. stupně se nacházejí schránky důvěry, které mohou žáci využívat k anonymnímu sdělení svých problémů. Důležitá aktuální sdělení dostanou žáci v písemné podobě do každé třídy.

5. Cíle prevence na škole

MPP je zaměřen na primární prevenci. Obsahuje tedy především takové aktivity, které předcházejí a brání nástupu problému nebo aspoň odsunují setkání s ním do pozdějšího věku. V plánu jsou proto zahrnuty především prvky výchovy ke zdraví, výchovy etické a právní, výchovy, která podporuje rozvoj osobnosti a sociálního chování. U žáků nižšího věku je program zaměřen především na získání znalostí a dovedností v oblasti obecné ochrany zdraví.

V největší míře je program zaměřen na problémy kouření a šikany.

6. Obsah prevence

Důležitým úkolem MPP je, aby žáci získali potřebné znalosti a dovednosti. K tomu je využíván obsah jednotlivých vyučovacích předmětů. Další součástí MPP jsou interaktivní programy pro menší počet žáků, uskutečňované především jako součást učiva občanské a rodinné výchovy (výchovy k občanství a výchovy ke zdraví) nebo v třídnických hodinách nebo formou projektových dnů, případně během ozdravných či adaptačních pobytů jednotlivých tříd. Svůj význam mají i jednotlivé akce, ať už jsou určeny všem žákům nebo třeba jednotlivým ročníkům či třídám. Škola nabízí žákům volnočasové aktivity formou kroužků. Vede žáky k poznání, jak správně využívat svůj volný čas.

A. Vyučovací předměty a témata využitelná k náplni cílů MPP

1.ročník

- Prvouka: Škola a lidé v ní - slušné chování (pozitivní pocit z docházky)
 - práce a odpočinek ve škole (předcházení konfliktům)
 Rodina - členové rodiny (kdo v rodině kouří)
 - oslavy v rodině (pití alkoholu)
 Člověk - zdraví a strava
 - zdraví a čistota
 - lidské tělo (rasy – tolerance, respekt,...)
 Domov - náš byt
 - náš dům
 Léto - letní nástrahy (bezpečné chování v přírodě)
 Čtení: Dětské časopisy
 Kniha Miloše Macourka Mach a Šebestová – kapitola Bacily
 Televize – Večerníčky
 Výtvarná výchova: Malování obrázků s tematikou zdraví, nekouření,...
 Pracovní činnosti: Koláž na téma Zdraví s použitím obrázků z časopisů
 Tělesná výchova: Honičky, překážkový běh (kdo kouří, nesportuje, těžko dýchá)
 Pěstování sportovních návyků
 Český jazyk: Vyhledat slova z tématu Zdraví a péče o ně
 Sestavit věty
 Vytvořit rýmy
 Lidová přísloví, např.Čistota půl zdraví

2.ročník

- Prvouka: Moje rodina
 Hygiena a čistota

Potravininy a výživa
 Práce a volný čas
 Český jazyk: Omluva a pozdrav
 Oslava v rodině
 Tělesná výchova: Při hodinách respektujeme zásady fair play, rozpoznáváme
 přestupky a přiměřeně na ně reagujeme.
 Výtvarná výchova: Ztvárňování vlastních prožitků

3.ročník

Prvouka: Rodina (postavení v rodině, vztahy v rodině, chování k cizím lidem)
 Práce a volný čas (volný čas, režim dne)
 Pečujeme o své zdraví (péče o zdraví, přivolání pomoci, nemoc, léky,
 návykové látky)
 Dopravní výchova
 Přírodní látky, rostliny (prospěšnost, škodlivost)
 Český jazyk a sloh: Jsme různí a přece jiní (soužití mezi lidmi i jiné pleti)
 Telefonování (důležitá telefonní čísla)
 Blahopřání (mezilidské vztahy)
 Záliby a volný čas
 Jaká je nemoc
 Výtvarná výchova: Tématické práce k estetickému prostředí, zdravému
 životnímu stylu
 Tělesná výchova: Výchova ke sportu a zdravému životnímu stylu

4.ročník

Přírodověda	Výchova ke zdraví Prevence zneužívání návykových látek - ochrana, odmítání, odborná pomoc, využití volného času Osobní bezpečí - výběr kamarádů, bezpečné způsoby chování v různých prostředích Přivolání pomoci v situacích ohrožení Sexualita a násilí ve sdělovacích prostředcích a v kontaktu s vrstevníky Nácvič způsobů odmítání nabízené drogy
Český jazyk a čtení	Kolektiv (tolerance, soucit, sebeprosazování, agrese) Vandalismus Správně a nesprávně využitý volný čas

5.ročník

Přírodověda	Oběhová soustava Dýchací soustava Chráníme si zdraví
-------------	--

Literární výchova - využití literárních textů: Váhy života a smrti

Boj o tajemnou zahradu

Zadní trakt

Výchova ke zdraví Prevence zneužívání návykových látek, nácvik jejich odmítání

Návykové látky a bezpečnost v dopravě

Centra odborné pomoci (Linky důvěry, poradny)

Osobní bezpečí – krizové situace a chování v nich

6.-9.ročník

Dějepis

Celá řada témat je využita k objasňování pojmů rasismus, xenofobie, intolerance, antisemitismus, vandalismus. Tato témata prolínají veškerým učivem dějepisu. Další je možné využít k prevenci závislosti: Inkové, objevné plavby (tabák, kuřáctví), středověká alchymie - objevování drog , vznik USA, občanská válka v USA (kuřáctví a alkoholismus), hnutí hippie v 60.-70. letech (drogová závislost).

Zeměpis

Učivo obsahující téma rasismus. Drogová problematika ve státech na celém světě - pěstování drog, jejich šíření, drogové cesty, důsledky postihující obyvatelstvo, snahy o jejich řešení. Mezinárodní organizace zabývající se problematikou drog a kriminality.

Chemie

Problém drog zahrnut do témat Nebezpečné látky a jak s nimi zacházet, Výstražné symboly pro nebezpečné látky, Drogy a proč je jejich užívání pro člověka nebezpečné, Doping ve sportu a jeho nebezpečí, Oddělování směsí, Alkoholy, Využívání a zneužívání chemických látek člověkem

Přírodopis

Protidrogovou tematiku lze zahrnout do témat Cizokrajné rostliny, Kulturní rostliny, v souvislosti s výukou o lidském těle pak Alkohol, Kouření, Nervová soustava a hygiena duševní činnosti, Opiáty, Halucinogeny, Stimulační látky, Těkavé látky, Tlumivé látky.

Český jazyk

V literatuře se téma objevuje v některých literárních ukázkách. Dále je možno využít beletrii s drogovou problematikou - Memento, My, děti ze stanice ZOO aj. Učitelé dětem doporučují přečtení knih či zhlédnutí filmů.

Při slohu se zpracovává téma šikany a xenofobie, dále se žáci formou úvahy zamýšlejí nad závislostmi na alkoholu, cigaretách a jiných drogách.

Výtvarná výchova

Několikrát ročně se žáci účastní soutěží vyhlašovaných různými organizacemi na různá témata , mezi nimi i ta zaměřená protidrogově. Výtvarnému zpracování těchto témat je trvale věnována jedna z nástěnek ve škole.

Tělesná výchova

Celou svou podstatou je pro děti příkladem toho, jak lze využít volný čas, vede je ke zdravému životnímu stylu. V rámci TV se děti zapojují do celé řady sportovních soutěží - Pohár rozhlasu, Atletický čtyřboj, házená, odbíjená, košíková, přespolní běh, malá kopaná, sálová kopaná. Účastní se plavání, bruslení, výjezdů na kolech, na běžkách i turistických pochodů.

Výchova k občanství

K provádění prevence je využívána celá řada vhodných tematických celků. Prohlubují a rozšiřují dosavadní vědomosti žáků ze společenskovední oblasti. Děti se učí poznávat svoji osobnost, jak prožívat svoje city a zvládat náročné životní situace, poznávají principy fungování vztahů ve skupinách.

Výchova ke zdraví

Kromě obsahu vlastních tematických celků (Prevence zneužívání návykových látek, Osobní bezpečí, Zdravá výživa) využívá znalostí žáků získaných ve všech ostatních předmětech. V oblasti prevence pak může využívat takových činností jako je diskuse, zjišťování názorů, relaxační cvičení, vyvolávání prožitku, inscenační metody apod.

Hudební výchova

Besedy na základě referátů žáků na téma Hudebníci, hudební skupiny a drogy.

Pracovní činnosti

Zdravá výživa jako součást zdravého životního stylu.

Informatika

Upozornění na nebezpečí kyberšikany a zneužívání internetu.

B. Jednotlivé akce začleněné do vyučování

Filmová a divadelní představení a koncerty

Žáci všech ročníků se během školního roku účastní těchto akcí podle aktuální nabídky.

Výstavy

V rámci předmětů prvouka, vlastivěda, rodinná výchova, výtvarná výchova navštěvují učitelé se žáky výstavy pořádané v městské Galerii Pod Zámkem a akce v novém Podbrdském muzeu. Podle aktuální nabídky se účastní i dalších výstav souvisejících s probíraným učivem.

Lyžařský výcvik

Každoročně je pro žáky sedmých ročníků uspořádán lyžařský kurs. Účastní se ho i žáci ostatních ročníků druhého stupně, a to podle zájmu a podle počtu volných míst.

Exkurze

Žáci 9. ročníku se zúčastní návštěv různých středních škol a také pracovišť v Rožmitál, v Příbrami, dle nabídky i jinde. Exkurze doplňují tematický blok Volba povolání, který vyučujeme v pracovních činnostech. Další exkurze probíhají jako doplněk učiva zeměpisu, přírodopisu, českého jazyka a dějepisu a jsou to návštěvy míst s přírodními či historickými zajímavostmi.

Výlety

Každý rok všechny třídy podniknou jedno- nebo vícedenní výlet. Je zaměřený na turistiku, sport i poznávání a je návodem k tomu, jak vhodně trávit volný čas.

Soutěže

Podle svého zájmu se každoročně někteří žáci naší školy účastní vědomostních soutěží. Jsou to olympiády v českém jazyce, angličtině, dějepisu a zeměpisu, matematické Pythagoriády a olympiády a soutěže Matematický klokan, výtvarné a literární soutěže. Zapojují se i do soutěží po Internetu. Tyto soutěže se částečně odehrávají již ve volném čase dětí.

Besedy a přednášky

Pořádají se během školního roku podle potřeby a aktuální nabídky. Jsou určeny jednotlivým ročníkům, popřípadě jednotlivým třídám.

C. Akce mimo vyučování

Ve svém volném čase mohou žáci navštěvovat zájmové kroužky.

Školní družina a školní klub

Ve čtyřech odděleních se vychovatelky starají o žáky nižšího stupně, především z 1. až 5. ročníku. Při veškeré činnosti během pobytu v družině se děti kromě jinému učí nenásilnou formou i komunikaci, upevňování dobrých vztahů mezi dětmi navzájem i mezi dětmi a učiteli.

Školní klub je realizován formou zájmových kroužků.

Žákovský parlament

V žákovském parlamentu pracují zástupci všech tříd 5.-9. ročníku. Scházejí se podle potřeby, obvykle jedenkrát za 14 dnů. Na schůzkách se projednávají návrhy týkající se veškerého školního života, a to jak ze strany žáků, tak ze strany vedení školy a ostatních pedagogů. Projednávají se zde i problémy související se špatným chováním žáků a společně se hledá řešení.

Každý rok pořádá ŽP již osvědčené akce pro své spolužáky.

D. Mimoškolní aktivity žáků

Žáci se jich účastní pouze na základě vlastního zájmu. Jsou žáky Základní umělecké školy, která má obory hudební, výtvarný a taneční. Navštěvují Centrum celoživotního vzdělávání s knihovnou, jsou členy organizací Junák a Spartak Rožmitál.

7. Proškolení pedagogických pracovníků

Členové pedagogického sboru se podle vlastního výběru účastní akcí nabízených Pedagogickým centrem Střední Čechy, Pedagogickým centrem Praha a Zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Střediskem služeb školám Středočeského kraje Nymburk, středisko Příbram.

8. Řešení přestupků

Přestupky žáků jsou řešeny v souladu se ŠVP, v první řadě pohovorem učitele se žákem. Pokud se přestupky opakují, jsou oznámeny rodičům buď sdělením v žákovské knížce nebo telefonicky. Dalším stupněm řešení je pohovor s rodiči na třídních schůzkách nebo jednání výchovné komise. Účastní se jí třídní učitel a podle potřeby i ostatní učitelé, vedení školy, výchovný poradce či metodik prevence. V odůvodněných případech informuje škola o přestupku (záškoláctví) odbor sociální péče o děti a mládež. Škola zprostředkovává i kontakt na Pedagogicko-psychologickou poradnu, která poskytuje odbornou pomoc rodičům při řešení výchovných i vzdělávacích problémů dětí.

Ve školním řádu je uveden zákaz nošení, držení, distribuce a zneužívání návykových látek v areálu školy. Žáci mají povinnost chovat se tak, aby svým jednáním neublížili sobě ani ostatním. Vážné porušení školního řádu ze strany žáka je důvodem pro kázeňské opatření.

9. Seznam dostupné literatury

Materiály, sloužící učitelům při začleňování preventivní výchovy do jednotlivých předmětů, jsou uloženy v kabinetu výchovy k občanství a výchovy ke zdraví. Podle potřeby jsou průběžně doplňovány. Jsou to metodické příručky, učebnice, doplňkové texty, materiály z absolvovaných seminářů .

Odborná literatura slouží především učitelům, podle potřeby a zájmu mohou být knihy zapůjčeny i rodičům, popřípadě dětem. Jsou zde asi tři desítky publikací zaměřených na témata Zdravý životní styl, Duševní hygiena, Sexuální výchova, Výchova k péči o životní prostředí, Zvládání agresivity a šikany, Poruchy učení, Motivace, Pěstování vůle, Rodinná výchova apod. Úplný a přesný přehled je v inventáři učitelské knihovny. Knihovna je průběžně doplňována. Jsou zde i časopisy Prevence, které již několik let odebíráme. Dalším zdrojem námětů pro práci je časopis RedWay.

V kabinetu výchovy k občanství a výchovy ke zdraví je též umístěna videotéka zaměřená na prevenci krizového chování. V současné době je v ní 11 videokazet. Přesný přehled je opět v inventáři. Dalším materiálem jsou tři balíčky foto-seriálů vždy na deseti CD nosičích. Na každém jsou tři příběhy, v nichž se řeší různé problémy.

Seznam knih a videokazet najdou učitelé na stránkách školy. Jsou zde také k dispozici metodické materiály s pokyny, jak jednat v krizových situacích, popisy her a jiných aktivit pro žáky

10. Adresář organizací a seznam organizací zabývajících se primární prevencí

Je uložen u metodika prevence.

11. Nabídka programů primární prevence

Je uložena u metodika prevence.

12. Seznam základních zákonů a metodických listů

Je uložen u metodika prevence.

Jeho obsah:

- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení
- Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení
- Volný čas a prevence u dětí a mládeže
- Evaluace a diagnostika preventivních programů

13. Školní poradenské pracoviště

Na naší škole pracují školní metodička prevence a výchovná poradkyně. Obě mají svůj kabinet. Konzultace pro žáky, rodiče a učitele poskytují kdykoliv podle potřeby buď ihned nebo po předběžné domluvě na schůzce.

14. MPP pro jednotlivé školní roky

Minimální preventivní program, který je součástí ŠVP, je pro každý školní rok doplněn plánem akcí aktuálních v daném období. Zpracovává se na začátku každého školního roku v souvislosti s celoročním plánem školních akcí, doplňuje se průběžně podle nabídky, potřeby a situací, které během roku nastanou.